

Et forhør i Oslo Byrett.

113705

- D. De ble jo i 1940 arrestert på H. på grunn av Deres interesse for de militære institusjoner? Hvordan forholdt det seg med det?
- T. Rittmester J., som har gitt denne begrunnelse v e t, at min interesse ikke behövet være annet enn i embeds medför på samme måten, som hans egen frue deltok i det arbeidet, som tok sikte på en mulig krig.
- D. De viste stor interesse for dette - Lottearbeidet f.eks.?
- T. Ja- en levende interesse for det arbeidet jeg var satt til å passe. Jeg var valgt til formann i kvinnenes arbeidshjelp (k.M.överste leder) enstemmig av 32 kvinneorganisasjoner så sent som i jan. 40 trass i at jeg også da var NS og gjorde dem oppmerksom på det. Men da krigen kom ble jeg arrestert av norske soldater og ført til det militære forleggingssted og ble sittende der til min bror fikk varslet politiet, som etter 5 timers forløp kom og satte meg i arrest i mitt eget hjem under politibevoktning. Da tyskerne kom til H. den 18/4 forsvant politiet, men jeg ble sittende i 10 døgn, fordi jeg mente, at kun politiet, som hadde fått mitt æresord, kunne løse meg fra det. Jeg forstod ikke, at jeg "var fri, da tyskerne kom", som politifullm. Østmoe sa.
- D. De hørte Q.s tale 9/4?
- T. Ja, gjenfortalt av andre - jeg hadde dengang ikke selv radio.
- D. Hvilket inntrykk gjorde det på Dem?
- T. At det var det beste, som etter omstendighetene kunne skje.
- D. De hørte, at han erklærte seg som regjeringssjef?
- T. Det tør jeg ikke påstå, men jeg forstod, han påtok seg styret.
- D. Kongen og regjeringen befant seg lenger oppe i landet- og De syntes likevel dette var i orden?
- T. Ja, alle depoter og befestninger var i tyskernes vold, og det var ikke mobilisert itide, så jeg antok det hele var håpløst.
- D. Har hvemsomhelst lov til å stå fram og overta regjeringmakten?
- T. Nei, ikke hvemsomhelst, men Q. var i Oslo og var leder av et politisk parti, som hele tiden var gått inn for at Norge skulle være nøytralt.
- D. Men det var vel valgene 33 og 36 tilstrekkelig dokumentert, at han i k k e hadde folkets tillit.
- T. Ingen hadde vel hele folkets tillit. Men jeg tror nok, at hadde folket virkelig forstått, hva som foregikk, ville de sluttet opp om oss.
- D. De forstod Norge var i krig, hvordan så De på det?
- T. I det øyeblikk den norske hær kapitulerte og general Ruge nedla våpnene 9/6 gikk jeg ut fra, at vi vendte tilbake til den gamle nøytraliteten, som hele tiden hadde vært det norske folks vilje.
- D. Hvordan kunne vi komme tilbake til vår nøytralitet, når vi var hærtatt?
- T. Ved å være loyale overfor okkupasjonsmakten. Vi hadde selv undertegnet Haagerkonvensjonen og var underkastet dens bestemmelser, bl.a. om lojalitet og et visst samarbeid.
- D. En ting er samarbeid, en annen ting er at vi ikke behövet gå aktivt inn for okkupanten slik som NS gjorde.
- T. Det var vel også Q.s mening, at han kunne hjelpe til å bære landet frelst gjennom okkupasjonstiden. England hadde krenket vår nøytralitet og vi fant det da naturlig, at tyskerne kom og opprettholdt den nøytraliteten vi hadde vært forpliktet til å passe.
- D. England har da ikke krenket vår nøytralitet på en slik måte som tyskerne gjorde ved å overfalle landet. Danmark hadde sogar ikke-angrepspakt, som ikke ble respektert.
- T. Ved Altmarkaffæren sa Hambro, at den var et flaggrant brudd på vår nøytralitet. Utenriksministeren beklaget seg over alle de ulovlige mincutlegginger.

- D. Men hvorfor skulle ikke tyskerne etterpå ----- De satte seg i besittelse av landet.
- T. De besatte landet for å holde det åpent for s i t t øyemed og hindre at England fikk bruke Norge som operasjonsbasis mot dem.
- D. Men, når det ble dannet militæravdelinger som kjempet for tyskerne var da det noe en var forpliktet til?
- T. Jeg har ansett militærgruppene på begge kanter som frivillige. Russland og Tyskland kom i krig, og våre gutter kjempet mot bolsjevismen, som vi alltid hadde fryktet- og da måtte det jo bli på tysk side.
- D. Menner De, vi kunne gjøre det uten å bistå tyskerne?
- T. Jeg kan ikke skjønne, at det er å bistå tyskerne. NS var hele tiden gått inn for kamp mot bolsjevismen, og jeg kan ikke skjønne annet enn at guttene våre konsekvent kjempet den kampen videre.
- D. Det er ikke spørsmål om hensikten, men om De forstod, at G. ytet tyskerne bistand.
- T. Nei, jeg kan ikke forstå det.
- D. La meg stille spørsmålet litt enklere: En tysker og en russer står overfor hverandre, en kan ikke kjempe m e d en av dem uten å yte ham bistand.
- T. En kamp mellom en tysker og en bolsjevik ville ikke komme meg ved, så der ville jeg ikke blande meg inn. Men her gjaldt det Norges sak, det var også v å r kamp, som jo a l l e forstod i 1939, da Finland kom i krig med Russland.
- D. Hørte De om regiment Nordland? Det ble dannet før krigen mot Russland.
- T. Det vi dengang hørte var at tyskerne ville gi guttene våre den militære utdannelsen, de ikke hadde fått herhjemme, og det syntes jeg var fint, om vår tur til å forsvare oss skulle komme.
- D. Hvem ventet De Norge skulle forsvares mot? Russerne?
- T. Ja, jeg vil ne heller kalle det bolsjevikkene - men ellers har det jo vært vår frykt helt fra Zartiden at angrepet skulle komme fra øst. At det har vært planer om å kjempe mot Vestmaktene har jeg aldri hørt.
- D. Hørte De om at kongen og regjeringen var i England og fortsatte sin kamp for frigjøringen?
- T. Ja de ville fortsette krigen, men det måtte jo være å fortsette krigen for det Norge som ikke var okkupert. Det falt meg aldri inn at de hadde r e t t til å beordre folket i et besatt Norge til å gå mot folkeretten og være illoyale.
- Aktor: Her er et brev, hvor De har skrevet: "Vi er jo i krig....."
- T. Selvsagt visste jeg, at hele Europa var i krig. Jeg tenkte på alle de forskjellige land, og at vi var trukket inn i stormaktsoppgjøret.
- D. Men De visste altså, at kongen og regjeringen fortsatte sitt arbeid for Norges frigjøring?
- T. Jeg visste som sagt, at de førte krig på vegne av det ubesatte Norge. At de likesom oss hadde gode hensikter er jeg ikke i tvil om, men å forlange av et okkupert land, at vi skulle hjelpe dem med dette kan jeg ikke forstå var rett. Vi måtte jo holde oss til folkeretten.
- D. Jeg har visst, at kongen og den lovlige regjering arbeidet for oss og trass i at jeg ikke er folkeretts ekspert, var det nokk for meg.
- T. Ja, s å s e r v i l t kunne ikke jeg se på det. En har dessuten ikke lov å forlange av en minoritet, at fordi majoritetens standpunkt er sterkt følelsesbetont, er vi forpliktet til å se det som dem. Og langt mindre at vi skal ståfaffes, når vi ser det anderledes.
- D. Forstod De ikke under okkupasjonen, at det dreiet seg om mer enn en politisk oppfatning? De har engstet Dem for partipolitikken, men no stod alle partier, fra kommunistene til ytterste høyre samlet mot dere- syntes De ikke det var rart?
- T. Nei. Jeg har alltid forstått og ofte sagt, at i n e g a t i v e ting er det ingen sak å få det norske folket til å stå enige, var det bare så lett i positive.
- D. Mente De ikke det var positivt å få frigjort Norge? D e t ville nemlig vi.
- T. Ja, det ville vi vel allesammen.

- T. Jeg kjente ikke til det da det skjedde, men hørte om det senere. Det var jo nettopp, fordi nordmennene ikke hadde oppført seg som de skulle etter Haagerkonvensjonen.
- D. Men skjønner De ikke, at det var fordi vi var i krig fremdeles?
- T. Tyskerne hadde tidligere løslatt alle norske krigsfanger og hadde tillatt internerte tropper å vende tilbake fra Sverige, og det viser, at tyskerne mente, at vi ikke mer var i krig. Jeg tror ikke de offiserer som senere ble sendt hadde forbrudt seg personlig, men nordmennene skulle straffes.
- D. Forholdet var vel at man puttet inn andre folk.
- T. Det er nettopp derfor jeg mener, vi burde vært korrekte og lojale, så tyskerne ikke skulle hisses til å gjøre slike ting.
- D. Skjønnte De virkelig ikke at dette måtte innebære, at vi var i krig fremdeles?
- T. Nei, jeg mener bestemt det var straff fordi vi ikke fulgte Haagerkonvensjonens bestemmelser for et okkupert land. Når vi ikke gjorde det ga vi selv tyskerne påskudd til å sette offiserene i fangenskap.
- D. Det norske folk stod som innbilde motstandere av tyskerne og nasjonalsosialismen.
- T. Jeg tviler ikke på, at en hel del har gjort det som de trodde var rett. Men etter Haagerkonvensjonen har vi gjort det som var rett. Dessuten - det en har sett her i Norge er ikke nasjonalsosialisme, det er krig og okkupasjon. Hadde andre makter besatt Norge ville nok både Secret Service og GPU skapt liknende tilstander, som de Gestapo har skapt. Jeg debiterer ikke nasjonalsosialismen slike overgrep mer enn jeg debiterer demokratiet snikmord i gatene og sabotasje-handlinger.
- D. Mente De, at det samarbeid som Q. gikk inn for bare var det samarbeid, som han var forpliktet til?
- T. Ja, i høy grad, forholdet mellom han og Reichskommisar var meget lite godt.....
- D. Ja, Q. ville nok gjerne rådd grunnen alene. Men det jeg gjerne vil vite er om De har ment, at Q. bare samarbeidet med tyskerne i den utstrekning det var nødvendig.
- T. Ja, det har jeg bestemt trodd.
- D. Når gikk det opp for Dem, at den alminnelige mann i Norge oppfattet det som ferraderi å gå inn i NS?
- T. Det har da gått opp for meg fra første stund, men det kunne da ikke overbevise meg - jeg trodde jo jeg forstod litt mer enn mannen i gata.
- D. De har skrevet en anmeldelse av en bok om statsakten på Akershus. Her ble det forsøkt å gjennomføre en omveltning av Norges statsforfatning, hva har De å si til det?
- T. Jeg mente det var innledningen til et helt norsk styre, så vi kunne bli kvitt Reichskommisar.
- D. Men først & De da ikke, at dette var en forandring av vår statsforfatning?
- T. Nei, vi gikk inn for et folkestyre med faglig kvalifiserte representanter istedetfor partipolitiske. Og jeg tror ikke det står et ord i grunnloven om partipolitikk og parlamentarisme.
- D. Nei, men en kan ikke bare holde seg til grunnloven, vi har også noe som heter sedvanerett, og det kan en ikke sette seg ut over uten videre.
- T. Vårt program var forelagt de lovlige myndigheter i 33 og godkjent uten innvendinger. Hvis det var et brudd på konstitusjonen måtte det da vært gjort innvendinger.
- D. Men dette var å gjøre det ved ulovlige midler.
- T. Ja, var det det? Okkupasjonsmakten hadde tilsatt våre folk, det betyr vel, de skulle arbeide etter sine prinsipper under okkupasjonen ihvertfall.
- D. Og siden tvinges inn på folket.
- T. Hvis krigen hadde fått det utfall vi ønsket, ville tvang ikke blitt nødvendig. Mer enn halvparten av de som idag bær navnet "gode nordmenn" ville da frivillig fulgt oss og hjulpet oss med oppbyggingen.
- D. Så, det tror De, Når tror De så folk forandret holdning?
- T. Da tyskernes tilbaketog begynte, og de ante et annet utfall av krigen enn det som først var antatt.

Senere:

- D. De har anmeldt en bok av H. Mergård Östby "Jødernes Krig"? Forstod De ikke hvor farlig det var å hisse mot jødene, mens tyskerne var i landet?
- T. Det er da ikke å hisse mot jødene å gi opplysninger om faren ved deres makt og innflytelse. Og hva tyskerne anår tror jeg nok de kjente den saken uten å ha lest HNÖ.s bok.
- D. Det var befolkningen De hisset - De kjenner sikkert overgrepene mot jødene.
- T. Jeg beklager dypt de ting som er hendt her, men tror nok de ville kommet uten disse opplysninger. Boken antyder ingen slik løsning.
- D. og Akter: Ja, jeg har ikke lest boken.
- T. Aldri hadde jeg trodd denslags skulle kunne skje her. Og når vi tidligere spurte G. har han alltid svart, at jødespørsmålet må løses, men det må skje på en menneskeverdig måte.
- D. Ja, men De måtte forstå, det var et ømtålig spørsmål å drøfte offentlig under okkupasjonen.
- T. Jeg trodde de fleste mennesker begynte å forstå spørsmålet idag. Harry Blumbers skriver åpent offentlig: Verdensproblemet kan ikke løses uten at jødeproblemet blir løst. Og på den annen side: Løs jødeproblemet og verdensproblemet er løst.
- D. Mener De virkelig, at de få jødene her i landet hadde en slik innflytelse, at de var farlige.
- T. Om det ikke hadde vært en jøde i landet ville vi likevel hatt problemet her. Gjennom sin voldige innflytelse på den internasjonale strømforsyning kan de dirigere hele verdens økonomiske liv. Jeg har som bankmann gjennom 17 år hatt høve til å merke meg, hvordan kriser og krakk avløste gode tider med påfallende regelmessighet, og har nå endelig forstått, at det var internasjonale krefter som stod bak.
- D. På det grunnlag altså ..., men det berettiger ikke til disse rystende mennesketragedier.
- T. Nei, men dem forsvarer jeg heller ikke. Jeg vil bare minne om, at det er ikke bare nasjonalsosialismen som har sett jødedømmen som verdensfiende. Husk Inkvisisjonen, Korstogene, Russland 1903.
- D. Nei, men menneskene skulle vel være kommet litt lenger idag enn under Inkvisisjonen. Og som kristen, kan De vel ikke forsvare det.
- T. Det var dog jødene som korsfestet Kristus.
- D. Vi kan vel ikke legge jødene 2000 år senere, hva dengangen hendte tillast.
- T. Nei vel, men en grunn må det jo være til dette folks endeløse lidelser, hva foregår ikke i Polen idag, og England får vist nå føle problemet temmelig vanskelig.
- D. Vi vet vel lite om, hva som foregår i Polen ....

Senere:

- D. De har mitt HNÖ en navneliste over kvinner til hvem hun burde sende en bok som heter "Redselens år". Hva handler den om?
- T. Den handler om det året, da Randstatene sist var besatt av bolsjevikk.
- D. Antibolsjevikkisk propaganda altså?
- T. Ja forsåvidt: Det var autentiske opplysninger.
- D. Disse navnene, var det kvinner de mente trengte slike opplysninger?
- T. Det var allers fornuftige kvinner jeg mente det var unaken verdt å prøve å åpne øynene på. -----

Tiltalte er en dame på 68 år og ble idømt tvangsarbeide i 3 år og 3 måneder

Dommer var: Fleischer og akter var: Hedneland.

Dette referat må ikke misbrukes. Det er kun opptatt for å bevares for den det muligens kan ha interesse for.